

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
Ju.L6@regeringskansliet.se

Livsmedelsverkets yttrande över remiss från Justitiedepartementet angående betänkandet Stärkt konstitutionell beredskap, SOU 2023:75

Sammanfattning

Livsmedelsverket har – utifrån de aspekter som Livsmedelsverket har att beakta – framför allt analyserat kommitténs fjärde deluppdrag; dvs. det om regeringens möjligheter att meddela förordningar på det obligatoriska lagområdet.

Livsmedelsverket avstyrker förslaget att i regeringsformen införa särskilda regler om normgivning i allvarliga fredstida krissituationer.

Livsmedelsverket har i övrigt inte några synpunkter på de förslag som läggs fram i betänkandet, eller de överväganden som där görs.

Generella synpunkter

Kommitténs förslag att i regeringsformen införa särskilda regler om normgivning i allvarliga fredstida krissituationer kommer att medföra en inte obetydlig utvidgning av regeringens normgivningskompetens. Förslaget kommer därmed att rubba det inbördes förhållande mellan riksdagen och regeringen som sedan lång tid tillbaka har rått i Sverige. Innan en så pass grundläggande och betydelsefull konstitutionell ordning ändras behöver behovet av de nya bestämmelserna, de eventuella risker som är förknippade med de nya bestämmelserna samt alternativen till att införa de nya bestämmelserna utredas noggrant.

Kommittén har i sitt betänkande på bl.a. s. 20 och 346 ff. analyserat riskerna med att utöka regeringens normgivningskompetens på det sätt som föreslås i betänkandet. Livsmedelsverket gör trots detta bedömningen att det lämpligen bör göras en mera ingående riskbedömning – i synnerhet vad avser förslaget att under

2024-04-09

Dnr 2023/04982

vissa förutsättningar ge regeringen möjlighet att meddela föreskrifter på det obligatoriska lagområdet, utan föregående bemyndigande av riksdagen – innan man eventuellt går vidare med förslaget.

Det vore också lämpligt att mera ingående analysera alternativen till att utöka regeringens normgivningsmakt på det sätt som föreslås i betänkandet. En fråga som särskilt bör utredas närmare är om man genom att korta ner lagstiftningsprocessen skulle kunna uppnå de syften som förslagen i betänkandet är avsedda att tjäna.

Vad beträffar begreppet ”allvarliga fredstida krissituationer” har kommittén ansett det vara självklart att begreppet avser situationer av mycket svår karaktär. I betänkandet anges det också att regeringen endast i exceptionella fall ska kunna ges möjlighet att meddela föreskrifter på det obligatoriska lagområdet utan bemyndigande av riksdagen (s. 355 och 367 i betänkandet).

I dagligtal torde begreppet ”allvarliga fredstida krissituationer” dock omfatta fler, och mindre allvarliga, händelser än de som de föreslagna bestämmelserna synes vara ägnade att träffa. I 15 kap. 6 § regeringsformen – den bestämmelse som legat till grund för de nu föreslagna bestämmelserna – anges att bestämmelsen är tillämplig om Sverige är i krig, krigsfara eller om det råder *extraordinära förhållanden* som är föranledda av krig eller av krigsfara som Sverige har befunnit sig i.

Även med beaktande av att kommittén i dir. 2021:80 bl.a. har fått i uppdrag att göra en översyn av regleringen om regeringens normgivningskompetens i allvarliga fredstida kriser, förordar Livsmedelsverket att begreppet ”allvarliga fredstida krissituationer” ska ersättas med ett begrepp som är snävare, och mera träffsäkert beskriver de förhållanden som ska råda för att de föreslagna bestämmelserna ska kunna tillämpas. Ett tänkbart alternativ är begreppet ”extraordinära förhållanden”, som i dag används i ovannämnda 15 kap. 6 § regeringsformen.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. I den slutliga handläggningen medverkade chefsjurist Elin Häggqvist. Föredragande var verksjurist Hirouy Belatchew.

Annica Sohlström

Hirouy Belatchew